

დეზინფორმაცია ციფრულ ეპოქაში: გამოწვევები, შედეგები და გადაწყვეტილებები

სოფია სივსიაძე¹

DOI: <https://doi.org/10.61446/pa.2.2024.8424>

აბსტრაქტი

ციფრულ ეპოქაში დეზინფორმაციის გავრცელება მნიშვნელოვან გლობალურ პრობლემად იქცა. სოციალური მედიისა და ციფრული პლატფორმების სწრაფმა ზრდამ საშუალება მისცა ცრუ და შეცდომაში შემყვანმა ინფორმაციამ რამდენიმე წუთში მიაღწიოს ფართო აუდიტორიამდე. ცრუ ინფორმაციის გავრცელება შეიძლება უნებლიედ მოხდეს. თუმცა, დეზინფორმაცია წარმოადგენს განზრახ არასწორ ან შეცდომაში შემყვან ინფორმაციის გავრცელებას საზოგადოებაში, ხშირად პოლიტიკური, სოციალური ან ფინანსური მიზნებისთვის. დეზინფორმაცია თანამედროვე სამყაროს ანგარიშგასაწევი გამოწვევაა, რომელიც ხელს უშლის დემოკრატიის განვითარებას და ჩამოყალიბებას ნებისმიერ სახელმწიფოში. ის შექმნილია საზოგადოების მოტყუების მანიპულირების და უთანხმოების დათესვის განზრახვით. მისი მთავარი მიზანია კონკრეტული მოგების მიღება ან ინფორმაციის გავრცელება, რომელიც საზოგადოების აზრის ჩამოყალიბებაზე მოახდენს გავლენას და შეცვლის ადამიანების ქმედებებს. პოლიტიკური სისტემების, მედიის და სამოქალაქო საზოგადოების განვითარების თვალსაზრისით, მათი მრავალფეროვნების მიუხედავად, მსოფლიოს ქვეყნები მრავალი გამოწვევის წინაშე დგებიან, როდესაც საქმე ეხება დეზინფორმაციას. წინამდებარე სტატიაში განხილულია ციფრულ ეპოქაში დეზინფორმაციის გამოწვევები, მისი ფართო შედეგები და შესაძლო გადაწყვეტილებები მისი მავნე ზემოქმედების თავიდან ასაცილებლად.

საკვანძო სიტყვები: ციფრული ეპოქა, პოლიტიკა, ინფორმაცია, სამოქალაქო საზოგადოება

¹ სსიპ-დავით აღმაშენებლის სახელობის საქართველოს, ეროვნული თავდაცვის აკადემიის, მაგისტრატურის საგანმანათლებლო პროგრამის სახელმწიფო რესურსების მართვის მსმენელი

Disinformation in the Digital Age: Challenges, Consequences, and Solutions

Sofia Sivsivadze²

DOI: <https://doi.org/10.61446/pa.2.2024.8424>

Abstract

In the digital age, the spread of misinformation has become an important global problem. The rapid growth of social media and digital platforms has allowed false and misleading information to reach a wide audience within minutes. Dissemination of false information can happen unintentionally. However, disinformation is the deliberate dissemination of incorrect or misleading information to the public, often for political, social or financial purposes. Misinformation is a significant challenge of the modern world, which prevents the development and establishment of democracy in any state. It is designed with the intention of manipulating the public to deceive and sow discord. Its main purpose is to make a specific profit or spread information that will influence the formation of public opinion and change people's actions. Despite their diversity in terms of political systems, media and civil society development, countries around the world face many challenges when it comes to disinformation. This article discusses the challenges of disinformation in the digital age, its broad implications and possible solutions to prevent its harmful effects.

Keywords: digital age, politics, information, civil society

---

²Student of Master's Program in State Recourse Management of, LEPL-David Aghmashenebeli National Defence Academy of Georgia

შესავალი

ციფრულმა ეპოქამ მოახდინა რევოლუცია ინფორმაციის შექმნის, გაზიარებისა და მოხმარების გზაზე. მიუხედავად იმისა, რომ ამან უზრუნველყო ცოდნის უპრეცედენტო ხელმისაწვდომობა, მან ასევე ხელი შეუწყო დეზინფორმაციის გავრცელებას - მიზანმიმართული ყალბი ან შეცდომაში შემყვანი ინფორმაციის გავრცელებას, რომელიც შექმნილია საზოგადოებრივი აზრის მანიპულირებისთვის ან ქმედებების წაქეზებისთვის. სოციალური მედიისა და სხვა ციფრული პლატფორმების გამოჩენამ გააძლიერა ეს საკითხი, რაც საშუალებას აძლევს დეზინფორმაციას მიაღწიოს ფართო აუდიტორიას მცირე დროში. დეზინფორმაციის გამოწვევები მნიშვნელოვანია, რადგან ის საფრთხეს უქმნის საზოგადოების ნდობას, არღვევს დემოკრატიულ პროცესებს და საფრთხეს უქმნის საზოგადოებრივ ჯანმრთელობას. ეს ნაშრომი იკვლევს დეზინფორმაციის ბუნებას ციფრულ ეპოქაში, იკვლევს მის შედეგებს და გვთავაზობს პოტენციურ გადაწყვეტილებებს საზოგადოებაზე მისი მავნე ზემოქმედების შესამცირებლად.

ძირითადი ნაწილი

დეზინფორმაცია მიზანმიმართულად არის შემუშავებული, რათა შეცდომაში შეიყვანოს ან მოატყუოს მისი სამიზნე აუდიტორია, ხშირად საზოგადოებრივი აზრის მანიპულირების, პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებზე ზემოქმედების ან სოციალური არეულობის გამოწვევის მიზნით. ის განსხვავდება ცრუ ინფორმაციისაგან, ცრუ ინფორმაცია შესაძლოა გავრცელდეს მავნე განზრახვის გარეშე. დეზინფორმაციულ კამპანიებს შეიძლება ჰქონდეს მრავალი სახე, როგორებიცაა ყალბი ახალი ამბები, დამუშავებული სურათები და შეცდომაში შემყვანი ვიდეოები. ბოლო წლების განმავლობაში, ვეიქების - რეალისტური, კომპიუტერის მიერ გენერირებული სურათების ან ვიდეოების გამოჩენამ, რომლებიც მანიპულირებენ რეალობას - კიდევ უფრო რთული გახდა ფაქტის გარჩევა მხატვრული ლიტერატურისგან.³

ციფრულმა ეპოქამ, განსაკუთრებით სოციალური მედიის პლატფორმების ფართო გამოყენებამ, როგორცაა Facebook, Twitter და Instagram, მნიშვნელოვნად გააძლიერა დეზინფორმაციის წვდომა. ეს პლატფორმები შექმნილია იმისთვის, რომ პრიორიტეტული იყოს კონტენტი, რომელიც წარმოშობს ჩართულობას, ხშირად აძლიერებს სენსაციურ ან ემოციურად დატვირთულ ისტორიებს. ეს აადვილებს დეზინფორმაციის ვირუსულ გავრცელებას, რაც სწრაფად ვრცელდება ქსელებში სიზუსტის შემოწმების გარეშე. გარდა ამისა, ავტომატიზირებული სისტემები, როგორცაა ბოტები, გამოიყენება ყალბი ნარატივების გასავრცელებლად და დეზინფორმაციის ხილვადობის ხელოვნურად გასაზიარებლად. ციფრული კონტენტის ვირუსული ბუნება ნიშნავს, რომ

³ დეტექტორი, მითების. 2023. mythdetector.com. 05 11. Accessed 05 11, 2023. <https://mythdetector.com/ka/rogor-amovitsnoth-khelovnuri-inteleqtith-ai-generirebuli-photoebi/>.

როგორც კი დეზინფორმაცია ღიად გამოქვეყნდება, ძნელია მისი გაუქმება, მაშინაც კი, თუ ის მოგვიანებით წაშლილი.⁴

დეზინფორმაციასთან ბრძოლის ერთ-ერთი მთავარი გამოწვევა მისი მასშტაბები და სიჩქარეა. ტრადიციული მედიისგან განსხვავებით, სადაც ინფორმაცია იფილტრებოდა სარედაქციო პროცესების მეშვეობით, ციფრული პლატფორმები საშუალებას აძლევს ნებისმიერს, ვისაც ინტერნეტთან კავშირი აქვს, შექმნას და გაავრცელოს ინფორმაცია. ეს ქმნის გარემოს, სადაც დეზინფორმაცია შეიძლება გავრცელდეს შეუმოწმებლად, ხშირად ეს იმაზე სწრაფად ხდება, ვიდრე მისი გამოსწორება შესაძლებელია.

კიდევ ერთი გამოწვევა არის ალგორითმების როლი შინაარსის განაწილებაში. სოციალური მედიის პლატფორმები იყენებს ალგორითმებს, რომლებიც პრიორიტეტს ანიჭებს სენსაციურ შინაარსს, აადვილებს ყალბი ინფორმაციის სწრაფად მიღწევას დიდ აუდიტორიაზე.

გარდა ამისა, დეზინფორმაციის აღმოჩენა და წინააღმდეგობის გაწევა რთულია. ტექნოლოგიების განვითარებასთან ერთად, ცრუ ინფორმაციის შესაქმნელად და გასავრცელებლად გამოყენებული ტექნიკაც ვითარდება. Deepfakes და მანიპულირებული მედიის სხვა ფორმები სულ უფრო დახვეწილი გახდა, რამაც გაართულა ინდივიდების მიერ რეალური და ყალბი შინაარსის გარჩევა. ეს გამოწვევას უქმნის როგორც საზოგადოებას, ასევე ფაქტების შემმოწმებელ ორგანიზაციებს, წინ უსწრონ დეზინფორმაციულ კამპანიებს.

დეზინფორმაციის შედეგები შორსმიმავალია და გავლენას ახდენს საზოგადოების სხვადასხვა სექტორზე. ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი ეფექტი არის ნდობის ეროზია ინსტიტუტების მიმართ, როგორცაა მედია, მთავრობა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ორგანიზაციები. როდესაც ინდივიდები ეუფლებიან ურთიერთსაწინააღმდეგო ინფორმაციას, განსაკუთრებით ისეთი წყაროებიდან, რომლებიც მათ მიაჩნიათ, რომ არის ავტორიტეტული, ისინი შეიძლება მოექცნენ დეზინფორმაციის გავლენის ქვეშ. ეს ნდობის ნაკლებობა ძირს უთხრის ლეგიტიმური წყაროების სანდოობას და შეიძლება მივიღოთ ისეთი საზოგადოება, სადაც ადამიანები უფრო მეტად დაუჯერებენ შეთქმულების თეორიების ან ექსტრემისტულ იდეოლოგიებს.

დეზინფორმაცია ასევე დიდ გავლენას ახდენს დემოკრატიულ პროცესებზე. არჩევნების დროს ყალბი ინფორმაცია შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ამომრჩევლების გასაკონტროლებლად, კანდიდატების დისკრედიტაციისათვის ან პოლიტიკის დებატებზე გავლენის მოხდენისათვის. 2016 წლის აშშ საპრეზიდენტო არჩევნები აშკარა მაგალითია იმისა თუ როგორ გამოიყენებოდა დეზინფორმაცია, რომელსაც ხშირად უცხოელი აქტორები აძლიერებდნენ, ამომრჩეველთა ქვევა გავლენის მოხდენისა და განხეთქილების შესაქმნელად. ყალბი ან შეცდომაში შემყვანი ნარატივების გავრცელებამ

⁴mediatsigniereba.ge. 10 25. Accessed 10 25, 2021. <https://mediatsigniereba.ge/teachers/dezinformac-1>.

შეიძლება გამოიწვიოს პოლარიზებული პოლიტიკური გარემო, რაც გაართულებს საზოგადოებების კონსტრუქციულ დისკურსში ჩართვას.⁵

გარდა ამისა, დეზინფორმაციას შეიძლება ჰქონდეს პირდაპირი გავლენა საზოგადოებრივ ჯანმრთელობაზე. მაგალითად, COVID-19 პანდემიის დროს, ცრუ ინფორმაცია ვირუსის, მისი წარმოშობისა და ვაქცინების შესახებ სწრაფად ვრცელდებოდა ციფრულ პლატფორმებზე, რაც იწვევდა ფართო დაბნეულობას და ვაქცინაციაზე აზრის ჩამოუყალიბებლობას. ამან ხელი შეუშალა ვირუსის შეკავების მცდელობებს და გაახანგრძლივა გლობალური ვაქცინაციის კამპანია, რამაც გამოიწვია სიკვდილი და გახანგრძლივებული სოციალური და ეკონომიკური შეფერხებები. კლიმატის ცვლილებისა და სხვა გლობალური საკითხების შესახებ დეზინფორმაცია ასევე მნიშვნელოვან რისკებს უქმნის ძალისხმევას, რომელიც მიმართულია ამ კრიზისების მოგვარებაზე.⁶

დეზინფორმაციასთან ეფექტური საბრძოლველად საჭიროა მრავალმხრივი მიდგომა, რომელშიც ჩაერთვებიან ინდივიდები, მედია ორგანიზაციები, ტექნოლოგიური კომპანიები და მთავრობები. ერთ-ერთი ყველაზე კრიტიკული გამოსავალი მედიაწინიერების გაუმჯობესებაა. საზოგადოების განათლებას, თუ როგორ უნდა შეაფასოს ინფორმაცია კრიტიკულად, ამოიცნოს სიცრუე და გადაამოწმოს წყაროები, შეუძლიათ პირებს უფლება მისცეს მიიღონ ინფორმირებული გადაწყვეტილებები და შეამცირონ დეზინფორმაციის გავრცელება. მედიაწინიერება უნდა იყოს ჩართული საგანმანათლებლო სისტემებში ყველა დონეზე, რათა მომავალი თაობები აღჭურვილი იყოს ციფრული ინფორმაციის სირთულის ნავიგაციისთვის.

ფაქტების შემმოწმებელი ორგანიზაციები და დამოუკიდებელი ჟურნალისტები ასევე მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ დეზინფორმაციის გარკვევაში. ცრუ ნარატივების ზუსტი, დროული კორექტირებით, ისინი ხელს უშლიან შეცდომაში შემყვანი შინაარსის გავრცელებას. თუმცა, ამ ძალისხმევას მხარი უნდა დაუჭიროს ტექნიკურმა კომპანიებმა, რომლებმაც მეტი პასუხისმგებლობა უნდა აიღონ თავიანთ პლატფორმებზე არსებულ შინაარსზე. სოციალური მედიის გიგანტებმა უნდა გააძლიერონ თავიანთი ზომიერების პოლიტიკა, მონიშნონ შეცდომაში შემყვანი შინაარსი და უპირატესობა მიანიჭონ სიზუსტეს ვიდრე სენსაციალიზმს თავიანთ ალგორითმებში. გარდა ამისა, უფრო მეტი გამჭვირვალობა, თუ როგორ განსაზღვრავენ ალგორითმები კონტენტის ხილვადობას, საშუალებას მისცემს მომხმარებლებს უკეთ გაიგონ და კონტროლი გაუწიონ მათ ნაცნობ ინფორმაციას.

მთავრობებს ასევე დიდი როლი აკისრიათ დეზინფორმაციის რეგულირებაში. მიუხედავად იმისა, რომ გადამწყვეტია სიტყვის თავისუფლების დაცვა, ქვეყნებს შეუძლიათ შემოიღონ კანონები, რომლებიც პასუხისმგებლობას დააკისრებენ ინდივიდებს

⁵ ეკა მაღალდაძე, amerikishkma.com. 2020.11 13. Accessed 11 13, 2020. <https://www.amerikishkma.com/a/elections-disinformation-partnership/5659276.html>.

⁶ eeas.europa.eu. 04 13. Accessed 04 13, 2020. <https://www.eeas.europa.eu/delegations/georgia>

ან ორგანიზაციებს მიზანმიმართული სიცრუის გავრცელებისთვის. ამ რეგულაციებმა უნდა დაამყაროს ბალანსი მანვე შინაარსისა და დემოკრატიული ღირებულებების დაცვას შორის. საერთაშორისო თანამშრომლობა აუცილებელია, რადგან დეზინფორმაცია ხშირად კვეთს საზღვრებს უნდა იყოს შემუშავებული გლობალური სტანდარტები, რომ უფრო ეფექტურად მოგვარდეს ეს საკითხი.

დასკვნა

ციფრულ ეპოქაში დეზინფორმაცია სერიოზულ გამოწვევას წარმოადგენს საზოგადოებებისთვის მთელს მსოფლიოში. მისი უნარი, სწრაფად და ფართოდ გავრცელდეს სოციალური მედიის პლატფორმებით, ძირს უთხრის ნდობას, ამახინჯებს საზოგადოებრივ აზრს და არღვევს დემოკრატიულ პროცესებს. დეზინფორმაციის შედეგები შორსმიმავალია, რაც გავლენას ახდენს ყველაფერზე, პოლიტიკური სტაბილურობიდან საზოგადოებრივ ჯანმრთელობამდე. თუმცა, მედია წიგნიერების გაძლიერებით, ფაქტების შემოწმების ძალისხმევით გაძლიერებით და ტექნიკური კომპანიებისა და მთავრობების პასუხისმგებლობის დაკისრებით, შესაძლებელია დეზინფორმაციის გავლენის შერბილება. სანამ ტექნოლოგია აგრძელებს განვითარებას, საზოგადოებამ უნდა მოიხდინოს თავისი სტრატეგიები ყალბი ინფორმაციის გავრცელების წინააღმდეგ საბრძოლველად და უზრუნველყოს საინფორმაციო ლანდშაფტის მთლიანობა. დეზინფორმაციის წინააღმდეგ ბრძოლა არა მხოლოდ აუცილებელია დემოკრატიის დასაცავად, არამედ სიმართლის დასაცავად.

ბიბლიოგრაფია

2021. *mediatsigniereba.ge*. 10 25. Accessed 10 25, 2021.

<https://mediatsigniereba.ge/teachers/dezinformac-1>.

2020. *www.eeas.europa.eu*. 04 13. Accessed 04 13, 2020.

<https://www.eeas.europa.eu/delegations/georgia/%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%95%E1%83%98%E1%83%93-19-%E1%83%93%E1%83%94%E1%83%96%E1%83%98%E1%83%9C%E1%83%A4%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%90-%E1%83%99%E1%83%9A%E1%83%90%E1%83%95%E1%83%98>

დეტექტორი, მითების. 2023. *mythdetector.com*. 05 11. Accessed 05 11, 2023.

<https://mythdetector.com/ka/rogor-amovitsnoth-khelovnuri-inteleqtith-ai-generirebuli-photoebi/>.

მაღალდაძე, ეკა. 2020. *amerikiskhma.com*. 11 13. Accessed 11 13, 2020.

<https://www.amerikiskhma.com/a/elections-disinformation-partnership/5659276.html>.